

Тухар Карина Олегівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності

науковий керівник:
Рижкова Світлана Анатоліївна
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОСВІД КАНАДИ ЩОДО ПРОТИДІЇ БУЛІНГОВИМ СИТУАЦІЯМ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Проблема насильства в середовищі підлітків свідчить про те, що для вирішення цієї проблеми потрібні ретельні наукові дослідження та розробка ефективних превентивних заходів, методів, що дозволили б мінімізувати прояви в тому числі булінгу в підлітковому середовищі.

Жертви булінгу в результаті тривалого стресового стану стикаються з різного роду проблемами. Це і шкільна дезадаптація, неуспіх у навчанні, психологічних (психологічні бар'єри, закріплення негативних уявлень про себе, низька самооцінка, порушення соціалізації), медичних (травматичних) наслідків. Проблемою булінгу займаються як і західні вчені, так і вітчизняні вчені – адміністративісти, психологи, тощо. Проте, слід зазначити, що в Україні відсутнє системне загальнодержавне дослідження цього явища, а тому не запропоновано достатніх форм і методів для запобігання та корекції цього процесу.

Науковий та практичний інтерес у контексті запобігання та протидії булінгу серед неповнолітніх має досвід Канади. Зокрема, у країні на законодавчому рівні визначено поняття «булінгу». А саме, згідно із Законом про освіту провінції Квебек (частина 13, пункт 1.1), «булінг» (третирування) – це пряма або непряма поведінка, коментар, дія чи знак, у тому числі, здійснені за допомогою соціальних мереж, із метою завдати особі фізичної або психологічної шкоди, її приниження, залякування, соціального виключення.

Канадські школи надають великого значення роботі зі свідками булінгу: спробуйте привернути увагу до цього явища та його наслідків, навчають свідків булінгу правильно розбиратися у справах про булінг, як саме слід захищати жертву [22, С. 127].

Проблема в тому, що вчителі чи працівники школи часто відсутні і бувають випадки булінгу, і вони не завжди втручаються, щоб зупинити. Тому, перш за все, канадські освітяни вважають за доцільне організовуватись

працівниками школи або старшокласниками на перервах і відстежувати, де найчастіше трапляються випадки булінгу. Ефективно також проводити заплановані та керовані різновиди дозвілля молоді. По-друге, ми маємо підвищити якість і здібності вчителів для реагування на інциденти булінгу в освітніх закладах. Із цією метою проводити зустрічі, дні підвищення кваліфікації, майстер-класи.

Дослідження канадських науковців (А. Чарач, Д. Пеплер, С. Зайглер) встановило, що більшість учнів розповідали про випадок булінгу своїм батькам, а не вчителям [23, с. 15]. Відповідно, пріоритетним завданням у антибулінговій роботі Канади є налагодження спілкування та співпраці школи з батьками для допомоги учням-переслідувачам та учням-жертвам [22, с. 127]. Для батьків у канадських школах проводять інформаційні вечори, на яких їм розповідають про проблему булінгу; вчать, як розпізнати, що їх дитина стала жертвою булінгу; отримують безцінні поради, як підтримати дитину, а також як діяти, якщо їхня дитина вчиняє булінг. Окрім того, представники батьків утворюють Консультативну раду батьків, що бере участь у розробці загальношкільного антибулінгового плану [25, с. 21].

Це, безсумнівно, ефективний метод шкільної профілактики та попередження шкільного булінгу, спеціально спрямований на студентів-правопорушників і студентів-жертв. Тому що ініціатори булінгу часто мають обмежені навички розв'язувати конфлікти, розуміти почуття інших і висловлювати співчуття, керування емоціями в основному полягає в тому, щоб допомогти їм оволодіти ними. Жертви булінгу через вразливість і тривожність намагаються уникати конфліктів і вдаватися до соціальної ізоляції. Тому саме така робота з цією групою студентів включає підвищення їх самооцінки та впевненості, оволодіння навичками та вміннями управління страхом.

Необхідною умовою профілактики та протидії булінгу в канадських шкільних закладах – створення позитивної шкільної культури, що ґрунтується на повазі та толерантності, а також чітко визначає очікування від учнів та персоналу школи стосовно правил поведінки. Тому саме з цієї мети в канадських провінціях діє політика безпечних та турботливих шкіл. Антибулінговим законодавством визначено процедуру покарань учнів, які ініціюють булінг (покаранню підлягають не лише переслідувачі, а й свідки булінгу, які не доповіли про випадок викладачеві), передбачено щорічне проведення Тижня для підвищення обізнаності про булінг та його попередження, створення кодексів поведінки учнів та розробка антибулінгового й антинасильного плану в школах.

Було створено робочу групу, до складу якої ввійшли вчителі, адміністрація школи та інші працівники школи, батьки, учні, шкільні медсестри, поліція та зацікавлені учасники спільноти. Також розроблено детальний програмний план щодо реагування на шкільне знущення, підтримки жертв та свідки та зловмисники, відстежуйте та оцінюйте

ефективність плану.

План боротьби з булінгом, що удосконалено школою для запобігання цьому явищу, постійно переглядається, оновлюється. Зверніть увагу, що назви цих проектів знаходяться в провінціях Канади та території. Ці теми присвячені: 1) здоров'ю, здоровому способу життя і спортивній культурі; 2) розвитку особистості та плануванню кар'єри 3) дослідженню родини.

Таким чином, канадський досвід демонструє, що у протидії булінгу пріоритет надається насамперед превентивним заходам, а не каральним, оскільки такі заходи мають кращий та більш тривалий ефект. В Україні запобігання вчиненню насильницьких злочинів стосовно дітей має стати пріоритетним напрямком діяльності всіх служб та органів у справах дітей

1. Булінг як соціально-педагогічна проблема та шляхи її вирішення. URL : <http://kipt.sumdu.edu.ua/en/k2-listing/item/188-булінг-як-соціально-педагогічна-проблема-та-шляхи-її-вирішення.html>

2. URL : <https://tsn.ua/ukrayina/sud-obrav-zapobizhniy-zahid-pidlitkam-yakizhorstokokatuvalli-y-prinizhuvali-10-richnogo-hlopchika-na-kiyivschini914335.html>

3. Ліщинська О.А. Профілактика психологічного насильства в сім'ї та в освітньому середовищі: Методичні рекомендації – Національна академія наук 33 педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Київ: "Міленіум", 2010. 68 с

4. Pepler, D., Wendy, M., Craig W., O'Connell, P., Atlas, R., Charach, A. Making a difference in bullying: evaluation of a systemic school-based programme in Canada. *Bullying in schools: how successful interventions can be?* [ed. P. K. Smith, D. Pepler, K. Rigby]. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2004. P. 125 – 140.

5. Public Safety Canada. *Bullying prevention in schools. School factors.* URL: <http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/bllng-prvntn-schls/index-eng.aspx>

6. Health and Career Education 8 and 9: integrated resource package. Ministry of Education, Province of British Columbia, 2005, – 136 p.

7. British Columbia Ministry of Education. *Focus on bullying: A prevention program for elementary school communities.* Victoria: BC: British Columbia Ministry of Education, 1998. 379 p.